www.porwaniprzezekonomie.pl

SCENARIUSZ LEKCJI

Czy można fajnie żyć nie szkodząc planecie?

na podstawie książki

prof. Witolda Orłowskiego

„Ekonomia dla ciekawych”

w ramach projektu „Porwani Przez Ekonomię”

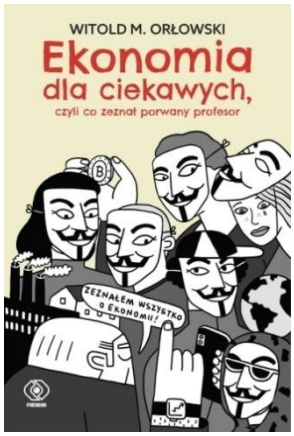

SCENARIUSZ LEKCJI PRZEZNACZONY DLA: uczniów/ uczennic szkoły ponadpodstawowej na lekcjach podstaw przedsiębiorczości, biznesu i zarządzania, geografii

CZAS TRWANIA: 45 minut

CELE KSZTAŁCENIA:

- Uczeń rozumie pojęcia: zmiany klimatyczne, odpowiedzialny biznes, zrównoważony rozwój.
- Uczeń rozumie, że rozwój gospodarczy może negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze i że odpowiedzią na to jest koncepcja zrównoważonego rozwoju.
- Uczeń rozumie, że firmy muszą wypracowywać zyski, ale powinny to robić w sposób etyczny, w jak najmniejszym stopniu szkodząc środowisku.
- Uczeń rozumie, że wpływ rozwoju na środowisko zależy w ogromnym stopniu od zachowania konsumentów i że każdy z nas może przyczynić się do poprawy sytuacji.
- Uczeń jest przekonany, że nawet jeśli koszty przeciwdziałania dewastacji środowiska przyrodniczego są duże, to są niewspółmierne do katastrofalnych efektów jakie dla gospodarki i społeczeństwa przyniesie w dłuższej perspektywie czasu zaniechanie tych działań.

ZAPISY Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ:

Geografia (zakres podstawowy)

WO: III.5. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ochrony elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Geografia (zakres rozszerzony)

WO: III.5. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan i jakość środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata. **WS:** XVIII.7. dyskutuje na temat wpływu deforestacji i innych czynników na zmiany klimatu na Ziemi oraz proponuje działania służące ograniczaniu tych zmian; XIX.3. prezentuje przykłady sposobów pokonywania przyrodniczych ograniczeń działalności gospodarczej człowieka i ocenia ich zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Biznes i zarządzanie (zakres podstawowy)

WS: III.3. Docenianie roli przedsiębiorców budujących w sposób odpowiedzialny konkurencyjną gospodarkę oraz dostrzeganie znaczenia wolności gospodarczej i własności prywatnej jako filarów społecznej gospodarki rynkowej. **WS:** VI.9. rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie, w tym przejawy korupcji w życiu gospodarczym, oraz rozumie istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Biznes i zarządzanie (zakres rozszerzony)

WO: III.3. Dostrzeganie znaczenia etyki życia społeczno-gospodarczego i społecznej odpowiedzialności biznesu w procesie rozwoju gospodarczego; III.6. Dostrzeganie korzyści stosowania zasad społecznej odpowiedzialności biznesu dla różnych grup interesariuszy. **WS:** V.22. dostrzega możliwości rozwoju przedsiębiorstwa i osiągnięcia sukcesu rynkowego przy pełnym poszanowaniu zasad etycznych w biznesie, w tym społecznej odpowiedzialności biznesu.

METODY KSZTAŁCENIA: praca z tekstem/komiksem, pogadanka, dyskusja, ćwiczenia kształcące kreatywne myślenie, prezentacja.

FORMY PRACY: indywidualna, grupowa, zbiorowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:
Rozdziały i komiksy (nr 20 i 21) z książki „Ekonomia dla ciekawych, czyli co zeznał porwany profesor" autorstwa Witolda M. Orłowskiego; film (prezentacja w Powerpoincie): DLACZEGO POWINNIŚMY DBAĆ O PLANETĘ?; krótkie prezentacje do wypowiedzi Wolontariusza PwC (alternatywnie: nagrane wypowiedzi Prof. Orłowskiego)

WYPOSAŻENIE TECHNICZNE:
w klasie: komputer, rzutnik/projektor, flipchart (arkusze do zapisywania pomysłów stworzonych w grupach).
u ucznia: laptop lub smartfon (do zastąpienia powielonymi materiałami)

ETAPY LEKCJI:
Przygotowanie przedlekcyjne (20 min.)
Lekcja (45 min.)

1. Nawiązanie (5 min.)
2. Cały świat na jednej łódce (9 min.)
3. Czy biznes musi szkodzić środowisku? (9 min.)
4. Co my sami możemy zrobić dla ochrony planety? (20 min.)
5. Podsumowanie (2 min.)

Po lekcji (40 min.), fakultatywne.

SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI

Przygotowanie przedlekcyjne (20 min.) : *uczniowie zapoznają się z komiksami (dostępne za darmo do czytania na smartfonach i laptopach):*

„Komiks nr 20: czym grozi kryzys klimatyczny?”
„Komiks nr 21: co to znaczy odpowiedzialny biznes?”

1. Nawiązanie (5 min.)

a) **Nauczyciel** rozpoczyna lekcję od zapytania uczniów, jaki wpływ wywiera działalność człowieka na planetę. Czy słyszeli o zmianach klimatycznych? Dlaczego zmiany klimatyczne są takie groźne? Czy słyszeli o innych zagrożeniach ekologicznych?

Filmik (lub animacja w Powerpoincie): DLACZEGO POWINNIŚMY DBAĆ O PLANETĘ?

- *Efekty zmian klimatycznych: wzrost temperatury Ziemi, topnienie lodu w Arktyce (zdjęcia satelitarne).*
- *Zmiany były zawsze, ale… skala działalności gospodarczej człowieka kiedyś i dziś (globalny PKB, wzrost zużycia energii)*
- *Czym grożą zmiany klimatyczne? Susze, powodzie, huragany, klęski żywiołowe. Wzrost poziomu mórz. Głód w wielu częściach świata. Koszty gospodarcze, wzrost cen.*
- *Rozwój gospodarczy nie musi odbywać się kosztem środowiska, a więc przyszłych pokoleń. Ale to wymaga wielkich zmian (zielona energia, oszczędzanie energii, recykling, sprzęt służący dłużej itp.)*
- *Takie podejście nazywa się „zrównoważonym rozwojem”.*

2. Cały świat na jednej łódce (8 min.)

a) **Nauczyciel** mówi o współpracy międzynarodowej w sprawie zmian klimatycznych, porozumieniach międzynarodowych, roli Unii Europejskiej jako lidera, który chce wskazywać kierunek zmian. *[alternatywnie może użyć nagrań **Prof. Orłowskiego**]*

b) **Nauczyciel** zaprasza uczniów do krótkiej dyskusji: czy Unia Europejska ma rację starając się być liderem walki ze zmianami klimatycznymi?

3. Czy biznes musi szkodzić środowisku? (10 min.)

a) **Nauczyciel** stawia problem: wszystkie kraje chcą wzrostu gospodarczego, wszystkie firmy szukają zysków. Ochrona środowiska wiąże się z kosztami. Czy firmy starają się unikać tych kosztów?

b) **Nauczyciel** wyjaśnia, że firmy starają się wypracowywać jak najwyższe zyski, bo tego żądają od nich akcjonariusze. Wyjaśnia, że akcjonariuszami są zwykli ludzie, na przykład oszczędzający na emerytury. Firmy starają się więc redukować koszty. Podaje jednak przykłady, wskazujące na to, że firmy, które robią to łamiąc zasady etyczne mogą zapłacić za to wysoką cenę: wielkie kary (przykład koncernów tytoniowych), bojkot ze strony konsumentów, ucieczkę utalentowanych pracowników. O nieetycznych działaniach mogą też informować opinię publiczną sygnaliści. W efekcie inwestorzy sprzedają akcje takich firm, a więc ich wartość spada. Lepiej jest więc działać w sposób etyczny – i dobrze zarządzane firmy zdają sobie z tego sprawę. Jest to „odpowiedzialny biznes”.

c) **Nauczyciel** zaprasza uczniów do krótkiej dyskusji: czy „odpowiedzialny biznes” to tylko slogan, czy też firmy naprawdę muszą się zachowywać odpowiedzialnie?

4. Co my możemy zrobić dla ochrony planety?

1. Wprowadzenie (5 min.)

a) **Nauczyciel** stawia problem: o tym, czy rozwój gospodarczy będzie szkodzić środowisku zadecydują nie tylko politycy i firmy, ale też my wszyscy. Co możemy zrobić?

b) **Nauczyciel** przedstawia przykłady tego, jak nasze zachowania wpływają na sytuację:
   a. Konsumenci aprobujący model *FAST FASHION*, prowadzący do maksymalnego obniżania kosztów produkcji odzieży i do stałej wymiany na nową (efekt: wyzysk pracy w krajach ubogich, marnotrawstwo surowców, zatrucie środowiska).
   b. Nadmierne (niepotrzebne) zużycie energii (efekt: niepotrzebna emisja CO_2 powodująca wzrost temperatury Ziemi).
   c. Nadmierne zużycie wody; przykład 15 tys. litrów wody na wyprodukowanie 1 kg wołowiny (efekt: rosnący deficyt słodkiej wody w Polsce, jedne z najniższych zasobów w Europie na głowę mieszkańca).
   d. Nadmierne zużycie surowców (efekt: wyczerpywanie się wielu surowców).

2. Praca w grupach (15 min.)

a) Klasa podzielona na 4 grupy, każda próbuje znaleźć 2-4 nowe pomysły co można zrobić w szkole/domu/otoczeniu, żeby mniej szkodzić środowisku.

b) Prezentacja pomysłów przez 4 grupy (flipchart). Wspólne głosowanie nad wyborem najlepszego pomysłu

5. Podsumowanie (2 min.)

Nauczyciel przeprowadza głosowanie:

- *Kto zgadza się ze stwierdzeniem, że człowiek powinien bardziej dbać o planetę?*
- *Kto zgadza się ze stwierdzeniem, że zmiany klimatyczne są wielkim zagrożeniem?*
- *Kto zgadza się ze stwierdzeniem, że każdy z nas powinien starać się ograniczać nadmierne zużycie energii, wody i surowców?*
- *Kto zgadza się ze stwierdzeniem, że wszyscy powinniśmy bardziej świadomie dokonywać wyborów jako konsumenci?*

Na koniec zachęca do przeczytania wybranych rozdziałów książki (dostępne za darmo do czytania na smartfonach i laptopach).

Po lekcji (40 min.): *zainteresowani uczniowie mogą dodatkowo przeczytać rozdziały:*

„Przesłuchanie nr 20: czym grozi kryzys klimatyczny?”

„Przesłuchanie nr 21: co to znaczy odpowiedzialny biznes?”